

GEÇİCİ İTHALAT YOLUYLA ÜLKEYE GİREN YABANCI PLAKALI MOTORLU KARA TAŞITLARI VE ZORUNLU MALİ SORUMLULUK SİGORTASI

*Foreign-Plated Motor Vehicles Entering the Country Through Temporary
Importation and Compulsory Liability Insurance*

Ahmet Onur ÇATAKLI*

Özet

Yabancı plakalı motorlu kara taşıtları, geçici ithalat yoluyla yurda giriş yapmakta ve geçici olarak yurt içinde kullanılmaktadır. Bu geçici ithalat halinde aranan şartlar ve buna ilişkin usul ve esaslar gümrük mevzuatında ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Yabancı plakalı motorlu karayolu taşıtının Türkiye’de geçerli zorunlu mali sorumluluk sigortasının bulunması bu şartlarla birlikte gümrük mevzuatında yer almasına rağmen, bu zorunluluğun asıl hukuki kaynağı karayolları trafik mevzuatıdır. Geçici ithalat yoluyla yurda giriş yapan motorlu kara taşıtının Türkiye’de geçerli bir zorunlu mali sorumluluk sigortası veya ona eşdeğer uluslararası geçerliliği olan bir sigorta sertifikasının (yeşil kart) bulunması gerekir. Aksi halde, bu taşıtlar için Türkiye’ye girişi sırasında zorunlu mali sorumluluk sigortası yapılacaktır. Sınırdan yapılan bu sigorta, Türkiye’de tescil edilen yerli plakalı araçlar için yapılan sigortadan daha kısa süreli olabilir. Ancak, sigortanın kapsamı bakımından yabancı plakalı motorlu kara taşıtlarının Türkiye’de tescil edilen yerli plakalı taşıtlarla aynı esasları tabi olması lazımdır. Nihayetinde de konunun gümrük mevzuatı yerine münhasıran karayolları trafik mevzuatında düzenlenmesi uygun olacaktır. İlaveeten, yabancı plakalı motorlu kara taşıtları için zorunlu mali sorumluluk sigortası gerekliliğinin yerine getirilmemesi durumunda ise bunun hukuki sonuçlarını da gümrük mevzuatında değil, karayolları trafik mevzuatında aramak gerekir.

Anahtar Kelimeler: Geçici İthalat, Gümrük, Trafik Sigortası, Yeşil Kart, Sorumluluk, Trafik Kazaları

Abstract

Motor vehicles with foreign license plates enter into the country through temporary import regime and are used temporarily within the country. The conditions required for this temporary import and the relevant procedures and principles are regulated in detail in the customs legislation. Although the requirement of holding a compulsory liability insurance valid in Türkiye for motor vehicles with foreign license plates is included in the customs legislation along with the rules and

- Bu makale Etik Kurul iznine tabi değildir/This article is not subject to Ethics Committee permission.
- Makale Geliş Tarihi/Article Received Date: 08.07.2024
- Yayın Kurulu Kabul Tarihi/Editorial Board Acceptance Date: 16.10.2024

* Doktora Öğrencisi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, ahmetonurcatakli@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-4004-8880>.

Bu araştırma makalesi, Hacettepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği m. 43/5 gereğince, tez savunma sınavına girebilmek için gerekli olan tezle ilişkili makale şartı sebebiyle, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde hazırlanmakta olan “Milletlerarası Özel Hukukta Motorlu Araç İşletilmesinden Doğan Sorumluluk” başlıklı doktora tez çalışmasından üretilmiştir.

procedures regarding temporary import regime, its main legal source is the road traffic legislation. Motor vehicles entering the country through temporary importation must have a compulsory liability insurance valid in Türkiye or an equivalent internationally recognized insurance certificate (green card). Otherwise, compulsory liability insurance for this kind of motor vehicles must be finalized at the time of entry to the country. This frontier insurance may have shorter term than the vehicles with domestic license plates registered in Türkiye have. However, in terms of the scope of insurance coverage, motor vehicles with foreign license plates must be subject to the same principles as vehicles with domestic license plates registered in Türkiye. Ultimately, it would be appropriate to regulate the issue exclusively in the road traffic legislation instead of the customs legislation. In addition, in the event that the compulsory liability insurance requirement for motor vehicles with foreign license plates is not fulfilled, the legal consequences should be sought in the road traffic legislation, not in customs legislation.

Key Words: Temporary Importation, Customs, Traffic Liability Insurance, Green Card, Liability, Traffic Accidents.

GİRİŞ

Geçici ithalat rejimi 4458 sayılı Gümrük Kanunu¹ (GK) ve Gümrük Yönetmeliği² hükümlerinde düzenlenen bir gümrük rejimi olup eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesi'nde geçici olarak bulunması ve kullanılmasına imkan sağlamaktadır. Yabancı plakalı karayolu taşıtları da geçici ithalat yoluyla yurda girmektedir.

Yabancı plakalı motorlu kara taşıtlarının yurda girişinde aranan şartlardan biri de Türkiye'de geçerli zorunlu mali sorumluluk sigortasının (trafik sigortası) bulunmasıdır. Zorunlu mali sorumluluk sigortası, karayollarında gerçekleşen trafik kazalarında üçüncü kişiler nezdinde oluşan zararların karşılanmasına yönelik olup buna ilişkin temel düzenleme 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu³ (KTK) olmaktadır.

Çalışmamız da esasen KTK'da düzenlenen mali sorumluluk sigortası zorunluluğunun geçici ithalat yoluyla yurda giriş yapan yabancı plakalı motorlu kara taşıtları için uygulanması ve buna ilişkin olarak gerek karayolları trafik mevzuatı gerekse de gümrük mevzuatında yer alan düzenlenmelerin incelenmesine yöneliktir. Bu amaçla öncelikle genel olarak geçici ithalat rejimi ve karayolu taşıtlarının geçici ithalat yoluyla yurda giriş usul ve esasları incelenecek, akabinde bu taşıtlar için karayolları trafik mevzuatı ve gümrük mevzuatında öngörülen sigorta zorunluluğunun mahiyeti tartışılacaktır. Son olarak da yabancı plakalı motorlu karayolu taşıtları için zorunlu mali sorumluluk sigortasının yapılmamasının hukuki sonuçları ele alınacaktır.

Esas itibarıyla, KTK'da işletenin sorumluluğu ve sigorta bahsinde genel olarak "araç" kavramı kullanılırken; geçici ithalata ilişkin gümrük mevzuatı, yabancı plakalı motorlu taşıtlar için sigorta zorunluluğunu düzenleyen KTK m. 91/6 hükmü ve konuya ilişkin olarak ikincil düzenlemelerde "taşıma aracı", "taşıt" veya "karayolu taşıtı" kavramının kullanıldığı görülmektedir⁴. Bu çerçevede, motorsuz taşıt-

¹ Resmi Gazete T. 4/11/1999, S. 23866.

² Resmi Gazete T. 7/10/2009, S. 27369 (Mükerrer).

³ Resmi Gazete T. 18/10/1983, S. 18195.

⁴ KTK m. 3 hükmüne göre, "...Araç: Karayolunda kullanılabilen motorlu, motorsuz ve özel amaçlı

lar için sigorta zorunluluğu olmadığı için⁵ de çalışmamızda genel olarak “motorlu kara taşıtı” kavramının kullanılmasına özen gösterilmiştir. Bununla birlikte, KTK m. 85/1 hükmünde düzenlenen motorlu araç işletenlerin sorumluluğu ve KTK m. 91/1 hükmünde yer alan işletenin sigorta yaptırma zorunluluğundan bahsedilirken mevzuatla uyumlu olarak “motorlu araç” kavramına da yer verilmiştir.

A. Genel Olarak Geçici İthalat Rejimi ve Düzenlenmesi

Geçici ithalat rejimi, serbest dolaşıma girmemiş eşyanın ithalat vergilerinden tamamen ya da kısmen muaf olarak ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmaksızın Türkiye Gümrük Bölgesi içinde kullanılması ve bu kullanım sırasındaki olağan yıpranma dışında herhangi bir değişikliğe uğramaksızın yeniden ihracına olanak sağlayan bir gümrük rejimidir (GK m. 128). Geçici ithalat rejiminde geçici ithal eşyası, belirli bir süreliğine Türkiye Gümrük Bölgesine girerek iç piyasada etkisini gösterir⁶. Eşyanın sergilenmesi, tamiri veya kullanılması gibi tüketilmeye imkan vermeyen faaliyetler bu rejim kapsamında yürütülür⁷. Geçici ithalatın temel esasları ise; geçici ithalata konu olan eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesinde değişime veya işçiliğe konu olmaması, ilgili eşyanın tüketilmeden öngörülen sürede Türkiye Gümrük Bölgesi dışına çıkarılması, eşyaya Türkiye Gümrük Bölgesinde bulunduğu süre içerisinde ticaret politikası önlemlerinin uygulanmaması ve eşyanın geçici ithalat rejimine konu olabilmesi için Türkiye Gümrük Bölgesine getirilmesi ve bulunmasının izne tâbi olmasıdır⁸. Geçici ithalat rejiminde amaç geçici ithalat rejimine tabi tutulan eşyanın bir işlem veya işçilik olmaksızın asli nitelikleri korunarak yurt içinde kullanımıdır⁹. Geçici ithalat rejiminde eşya kiralanamaz, ödünç verilemez, bir başkasının kullanımına bırakılamaz veya başkasına satılamaz¹⁰. GK m. 129/1 hükmüne göre geçici ithalat izni, eşyayı kullanan veya kullandıran kişinin talebi üzerine gümrük idarelerince verilecektir.

---

taşıtlar ile iş makineleri ve lastik tekerlekli traktörlerin genel adıdır. Taşıt: Karayolunda insan, hayvan ve yük taşımaya yarayan araçlardır. Bunlardan makine gücü ile yürütülenlere “motorlu taşıt” insan ve hayvan gücü ile yürütülenlere “motorsuz taşıt” denir(...).” Bu itibarla, araç kavramının taşıt kavramına göre daha geniş olduğu söylenebilir: Bknz. Ayşe Havutçu ve Emre Gökyayla, Uygulamada 2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu’na Göre Sorumluluk (Seçkin 1999) 24.

⁵ KTK m. 103 hükmü uyarınca “Motorsuz taşıtlar ile motorlu bisiklet sürücülerinin hukuki sorumluluğu genel hükümlere tabidir” şeklindeki düzenleme sebebiyle bu araçlar için mali sorumluluk sigortası yaptırma zorunluluğu olmadığı hakkında bknz. Yargıtay 19. CD, E. 2019/32669, K. 2021/4861, T. 26.04.2021 <karararama.yargitay.gov.tr> erişim tarihi: 1 Temmuz 2024.

⁶ Mehmet Yüce ve Ali Çelikkaya, *Örnek Uygulamalarla Gümrük Uyuşmazlıkları ve Çözüm Yolları* (Dora 2016) 63.

⁷ Abdulkadir Tekin ve Ümit Engin Tekin, *4458 Sayılı Gümrük Kanunu’na Göre Gümrük İşlemleri: Mevzuat-Teori-Uygulama-Vergilendirme* (Genişletilmiş ve Güncellenmiş 2. Baskı, Seçkin 2018) 184.

⁸ Murat Cantez, *Uygulamalı Gümrük Mevzuatı* (Öz Baran Ofset 2008) 173.

⁹ Remzi Akçin, *Tüm Yönleriyle Gümrük İşlemleri* (Poyraz 2021) 723.

¹⁰ Akçin (n 9) 736; Tekin ve Tekin (n 7) 184.

Geçici ithalat rejiminde tam muafiyet ve kısmi muafiyet şeklinde iki temel yaklaşım bulunmaktadır¹¹: Tam muafiyet suretiyle geçici ithalatta eşyanın serbest dolaşıma girmesi halinde ödenmesi gereken vergiler karşılığında teminat alınırken, kısmi muafiyet suretiyle geçici ithalatta eşyanın serbest dolaşıma girişinde alınması gereken vergilerin her ay itibarıyla %3'ünün alınması esas olup tescil tarihinde ilgili eşyanın gümrük vergilerinin %3'ü tahsil edilirken kalanı teminata bağlanır. İthal vergilerinden tam muafiyet suretiyle geçici ithalat rejiminin uygulanabileceği durumlar ve özel şartlar Cumhurbaşkanınca tespit edilir (GK m. 131).

Bu çerçevede, 2009/15481 sayılı 4458 Sayılı Gümrük Kanununun Bazı Maddelerinin Uygulanması Hakkında Karar'ın¹² dördüncü kısmının birinci bölümünde ithalat vergilerinden tam muafiyet suretiyle geçici ithalat rejiminin uygulanabileceği haller yedi ayrımda sayılmış olup birinci ayırım taşıma araçlarına ilişkindir. Tam muafiyet suretiyle geçici ithalat rejiminden faydalanacak mal gruplarının öğretilerinde¹³ de taşıtlar ve taşıtlar dışında tam muafiyete tabi eşya olarak da ayrıldığı görülmektedir. İşbu çalışmada da tam muafiyetle geçici ithalata konu olacak kara taşıtlarının incelenmesi söz konusudur.

Ayrıca geçici ithalatın uluslararası mal dolaşımında teşkil ettiği önem doğrultusunda uluslararası hukuk metinlerinin de bulunduğunu göz önünde bulundurmak gerekir. 1990 tarihinde geçici ithalata ilişkin gümrük rejimlerinin basitleştirilmesi ve uyumlaştırılması ile konuyla ilgili uluslararası sözleşmeleri birleştirmek amacıyla Geçici İthalat Sözleşmesi¹⁴ (İstanbul Sözleşmesi) oluşturulmuş ve ülkemiz 2004 yılında bahse konu Sözleşmeye taraf olmuştur. Geçici İthalat Sözleşmesi'nde "Ek-C" ise Taşıma Araçlarıyla İlgili Ek olarak karşımıza çıkmakta ve taşıma araçlarının geçici ithalatını düzenlemektedir. Sözleşme uyarınca ticari veya özel kullanım amaçlı taşıma araçlarına geçici ithalat hakkı tanınır (EK-C, m. 2/1-a). Motorlu kara taşıtlarının geçici ithaliyle ilgili olarak, Sözleşme'nin yürürlüğe girmesiyle birlikte, 4 Haziran 1954 tarihinde New York'ta imzalanan Özel Yol Taşıtlarının Geçici İthalatıyla İlgili Gümrük Sözleşmesi ve 18 Mayıs 1956 tarihinde Cenevre'de imzalanan Ticari Yol Taşıtları Geçici İthalatıyla İlgili Gümrük Sözleşmesi Ek-C'yi kabul eden ve bu Sözleşmelere taraf Âkit Taraflar arasında yürürlükten kaldırılmıştır ve Geçici İthalat Sözleşmesi bu Sözleşmelerin yerine geçmektedir (EK-C, m. 11).

¹¹ Bknz. Akçin, (n 9) 723 vd.; Canitez (n 8) 173 vd.

¹² Resmi Gazete T. 7/10/2009, S. 27369.

¹³ Akçin, (n 9) 724 vd.

¹⁴ Convention on Temporary Admission, <<https://www.wcoom.org/en/about-us/legal-instruments/~media/2D53E23AA1A64EF68B9AC708C6281DC8.ashx>> erişim tarihi: 1.2.2024. Sözleşmenin Türkçe metni için ayrıca bknz. Geçici İthalat Sözleşmesi'nin Çekincelerle Birlikte Onaylanması Hakkında Karar (Resmi Gazete T. 21.10.2004, S. 25620).

B. Kara Taşıtlarının Geçici İthalatı

1. Genel Olarak

Gerek ticari taşımacılıkta kullanılsın gerekse kişisel olarak kullanılsın, motorlu veya motorsuz kara taşıtlarının tam muafiyet suretiyle geçici ithalatı mümkündür¹⁵. Gümrük mevzuatı kapsamında geçici ithal edilen kara taşıtlarına ilişkin düzenlemeler yapılarak bu haktan yararlanacak şahıslar ve bu taşıtların dolaşım koşulları belirlenmiş ve turizmin teşviki ile yurtdışında yaşayan Türk vatandaşlarının Türkiye’de rahat dolaşımlarının sağlanması amaçlanmıştır¹⁶.

2009/15481 sayılı Karar’da taşıtların tam muafiyet suretiyle geçici ithalat yoluyla getirilmesine imkan tanınmaktadır. Geçici İthal Edilen Kara Taşıtlarına İlişkin Gümrük Genel Tebliği (Seri No: 1)¹⁷ de geçici ithalat rejimi kapsamında ithal edilen kişisel ve ticari kullanıma mahsus yabancı plakalı kara taşıtlarına uygulanacak usul ve esasları belirlemektedir. Tebliğ’deki ilk ayırımın kişisel kullanıma ve ticari kullanıma mahsus kara taşıtları olduğu görülmektedir. Kişisel kullanıma mahsus kara taşıtlarından; turistik kolaylıklar kapsamındaki taşıtlar, geçici giriş belgesi kapsamı taşıtlar, yabancı geçici giriş karnesi ve yabancı taşıtlar geçici giriş formu kapsamı taşıtlar Tebliğ’in ikinci kısmında sırasıyla birinci, ikinci ve üçüncü bölümlerinde düzenlenmiştir. Ticari kullanıma mahsus kara taşıtları ise dördüncü bölümde düzenleme konusu edilmiştir. Gümrük mevzuatında geçici ithalat izni verilen kara taşıtlarını yurda getirebilecek ve kullanabilecek kişiler, bu taşıtların yurtda kalış süreleri ve yurda giriş ve çıkışlarına ilişkin usul ve esaslar ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

2. Kara Taşıtlarının Geçici İthalat Yoluyla Yurda Getirebilecek Kişiler ve Şartları

Motorlu kara taşıtları dahil taşıtlara geçici ithalat izni verilebilmesi için aranan şartlar ilk başta 2009/15481 sayılı Karar m. 16/1 hükmünde düzenlenmiştir. Buna göre, bu taşıtların Türkiye Gümrük Bölgesi dışında yerleşik kişi adına ve bu bölge dışında tescil edilmiş olması ya da Türkiye Gümrük Bölgesi dışında yerleşik kişiye ait olduğunun belgelendirilmesi, kural olarak 17, 18 ve 19 uncu madde hükümleri saklı kalmak kaydıyla Türkiye Gümrük Bölgesi dışında yerleşik kişiler tarafından kullanılması ve ticari kullanıma mahsus olanların da Türkiye Gümrük Bölgesi dışında başlayan veya sona eren taşıma işlerinde kullanılması gerekmektedir. Geçici ithalat yoluyla yurda kara taşıtı getirilmesi; esas itibarıyla turistik kolaylıklar kapsamında kişisel kullanıma mahsus taşıtların getirilmesi, Türkiye’de belirli süreliği-

¹⁵ Akçin, (n 9), 730.

¹⁶ Levent Yahya Eser ve Sedat Polat, ‘Geçici İthal Edilen Kara Taşıtlarında Motorlu Taşıtlar Vergisi Sorunu’ (2019) 12(2) Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi 448 <<https://doi.org/10.29067/muvu.402078>> erişim tarihi: 1 Temmuz 2024.

¹⁷ Resmi Gazete T. 22.04.2011, S. 27913.

ne okumak veya çalışmak amacıyla gelenlerin beraberinde taşıt getirmesi ve ticari taşımacılık kapsamında taşıt getirilmesi şeklinde olmaktadır¹⁸.

Turistik kolaylıklar kapsamında, Türkiye Gümrük Bölgesi dışında yerleşik kişiler tarafından ikamet yerlerinde üzerlerine kayıtlı bulunan ya da başkasına ait olup vekâleten veya kiralama yoluyla getirilen kişisel kullanıma mahsus kara taşıtları geçici olarak ithal edilebilmektedir (Tebliğ, m. 5). Turistik kolaylıklar kapsamında Türkiye Gümrük Bölgesi dışında yerleşik kişiler kural olarak ikamet yerlerinde kayıtlı kara taşıtlarını getirebilmekle birlikte, Tebliğ'in 5 inci maddesi uyarınca Avrupa Birliği ve Avrupa Serbest Ticaret Birliği ülkelerinde ikamet eden kişiler, ikamet yerleri dışındaki Avrupa Birliği ve Avrupa Serbest Ticaret Birliği ülkelerinde adlarına kayıtlı taşıtlarını da getirebilirler. Yurtdışında ikamet şartının aranmadığı istisnai bir durum ise emeklilere ilişkindir. 2009/16481 sayılı Karar uyarınca Türkiye Gümrük Bölgesi dışında yerleşik kişilerden Türkiye Gümrük Bölgesi dışından emekli olanlar ile Türkiye'de oturma iznine sahip Türkiye Gümrük Bölgesi dışından emekli yabancıların bu durumlarını belgelendirmeleri halinde, Türkiye Gümrük Bölgesi dışında adlarına kayıtlı kişisel kullanıma mahsus kara taşıtlarına geçici ithal izni verilir ve bu kişilerden emeklilik tarihinden sonra Türkiye Gümrük Bölgesine ilk defa getirecekleri kişisel kullanıma mahsus kara taşıtları için Türkiye'ye son giriş tarihinden geriye doğru bir yılda en az yüzseksenbeş gün Türkiye Gümrük Bölgesi dışında bulunması koşulu aranmaz (m. 19/5).

Turistik kolaylıkların yanı sıra çalışma veya öğrenim amacıyla gelen kişiler kara taşıtlarını geçici ithalat yoluyla getirebilmektedirler¹⁹. 2009/16481 sayılı Karar uyarınca da belirli bir süre ile çalışmak veya öğrenim görmek amacıyla gelen Türkiye Gümrük Bölgesi dışında yerleşik kişilerin ülkelerinde adlarına kayıtlı olan kişisel kullanıma mahsus kara taşıtlarına geçici bir süreyle Türkiye Gümrük Bölgesine getirmeleri için geçici ithalat izni verilir (m. 19/2). Tebliğ'in ikinci kısmının ikinci ve üçüncü bölümleri de çalışmak veya öğrenim görmek amacıyla gelenlere verilen geçici ithalat izni çerçevesinde yurda getirilecek olan geçici giriş belgesi, yabancı taşıtlar geçici giriş karnesi ve yabancı taşıtlar geçici giriş formu kapsamındaki taşıtları düzenlemektedir.

Kişisel kullanıma mahsus olanların yanı sıra ticari kullanıma mahsus kara taşıtları için de geçici ithalat izni verilebilmekte olup Tebliğ'in ikinci kısmının dördüncü bölümünde bu kapsamdaki taşıtların yurda giriş ve çıkış işlemleri düzenlenmektedir. Ticari kullanıma mahsus taşıtların, yolcu taşımacılığı, eşya yükletilmesi ve boşaltılması, nakliye ve bakım işleri gibi sebeplerle geçici ithalat yoluyla getirilmesi mümkündür²⁰.

¹⁸ Necat Yeşilbayrak, *Geçici İthal Edilen Kişisel Kullanıma Mahsus Yabancı Plakalı Kara Taşıtlarına İlişkin Araştırma ve Çalışma Raporu* (Gümrük Muayene Memurları Derneği 2016) 13.

¹⁹ Eser ve Polat (n 16) 449.

²⁰ Akçin (n. 9) 730.

3. Geçici İthalat Yoluyla Yurda Getirebilen Kara Taşıtlarını Kullanabilecek Kişiler

Geçici ithal edilen kara taşıtlarının Türkiye’de yerleşik olmayan kişilerce kullanılması kural olmakla birlikte 2009/15481 sayılı Karar’ın 17, 18 ve 19 uncu madde hükümlerinde istisnai hususlar düzenlenmektedir. Buna göre, geçici ithalat izni verilen karayolu taşıtının Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik kişiler tarafından; 1) Bir römorkun veya yarı römorkun, Türkiye Gümrük Bölgesinde tescilli bir motorlu taşıt ile birlikte veya 2) Kişisel kullanıma mahsus kara taşıtlarının acil bir durum nedeniyle ve bu durum süresince araç sahibinin de araçta bulunmak şartı ile kullanılması mümkündür (m. 17/1-b ve 1-c). 2009/15481 sayılı Karar’ın 19 uncu maddenin üçüncü fıkrasına göre de Türkiye Gümrük Bölgesi dışında yerleşik bir kişi tarafından kişisel veya ticari amaçla kullanılmak üzere getirilen taşıtın, süreklilik bulunmaması ve kişisel kullanım konusunun hizmet sözleşmesinde belirtilmesi şartıyla, izin hak sahibi tarafından istihdam edilen veya usulüne uygun olarak yetkili kılınan Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik gerçek kişi tarafından kullanılmasına izin verilir.

Ayrıca Geçici İthal Edilen Kara Taşıtlarına İlişkin Gümrük Genel Tebliği uyarınca; turistik kolaylıklardan faydalanılarak geçici olarak ithal edilen taşıtlar, taşıt sahibinin, ikamet yeri Türkiye Gümrük Bölgesi dışında bulunan eşi veya usul ya da fûruu olan kişilerce (m. 26/1-a); geçici giriş belgesi, yabancı taşıtlar geçici giriş karnesi veya yabancı taşıtlar geçici giriş formu kapsamında geçici olarak ithal edilen taşıtlar taşıt sahibinin eşi veya usul ya da fûruu olan kişilerce (m. 26/1-b); belirli bir süre görev yapmak üzere Türkiye’ye gelen kişi tarafından getirilen taşıtlar, özel bir hizmet akdi ile taşıt sürücüsü olarak istihdam edilen Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik kişi tarafından (m. 26/1-c) ve bunun dışında kalan durumlarda geçici ithal izni verilen kişinin taşıtta bulunması koşuluyla seyahat süresince üçüncü şahıslarla kullanılması (m. 26/1-ç) mümkün bulunmaktadır.

4. Geçici İthalat Yoluyla Yurda Getirebilen Kara Taşıtlarının Yurtta Kalış Süreleri

2009/15481 sayılı Karar uyarınca ticari kullanıma mahsus taşıtlara, yolcuların taşınması, alınması ve yerleştirilmesi, eşyanın yüklenmesi ve boşaltılması, nakliye ve bakım işleri gibi geçici ithal talebine esas olan faaliyetlerin gerçekleştirilmesi için gereken kadar geçici ithalat izni verilir (m. 20/1-b). Ayrıca öğrenim görmek amacıyla gelen bir öğrencinin yerleşim yerinde adına kayıtlı kişisel kullanıma mahsus kara taşıtına öğrencinin bu amaçla Türkiye Gümrük Bölgesinde kalacağı süre kadar, belirli bir süre ile görevini yerine getirmek amacıyla gelen kişilerin kişisel kullanıma mahsus kara taşıtına görev süresi boyunca, Türkiye Gümrük Bölgesi dışında yerleşik yurt dışından emeklilerin kişisel kullanıma mahsus kara taşıtına iki yıl, Türkiye’de oturma iznine sahip Türkiye Gümrük Bölgesi dışından emekli yabancılardan kişisel kullanıma mahsus kara taşıtına ikamet izinleri kadar, Türkiye Gümrük Bölgesine getirilen kişisel kullanıma mahsus kara taşıtlarına yirmidört ay

ve belirtilen sürelerin tamamını kullanmış veya yerleşim yeri şartını sağlayamayan Avrupa Birliği, Avrupa Serbest Ticaret Birliği ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı ülkelerinde yerleşik kişilerin ikamet yerlerinde adlarına kayıtlı olan kişisel kullanıma mahsus kara taşıtlarına yılda bir kez olmak üzere bir ay geçici ithalat izni verilmektedir (m. 20/1-c). Ayrıca Geçici İthal Edilen Kara Taşıtlarına İlişkin Gümrük Genel Tebliği'nde ticari kullanıma mahsus kara taşıtlarına yönelik süreler somutlaştırılmıştır. Buna göre, ticari kullanıma mahsus kara taşıtlarına kural olarak 30 güne kadar, toplu gezilerde kullanılacak otobüslere 90 güne kadar, sınır ticareti uygunluk belgesine istinaden ithal eşyası taşımacılığında kullanılan taşıtlara 15 güne kadar ve kişisel kullanıma mahsus kara taşıtlarına ilişkin sisteme kaydedilmekle birlikte tüzel kişiliklere ait otomobil, minibüs, arazi taşıtı, kamyonet ve motosikletlere 90 güne kadar izin verilir (m. 15/1). Bu taşıtlar için gümrüklerden geçiş karnesi ibraz edilmiş ise bahse konu süreler de dikkate alınarak, karnede belirtilen süreler dâhilinde işlem yapılır (m. 15/2). Son olarak, yabancı ülke çıkışlı Türkiye varışlı olan ya da yabancı ülke varışlı olan ve ülkemizde transit halinde bulunan geçici (ZOLL) plakalı araçlara en çok 15 gün süre verilmektedir (m. 22/2).

5. Geçici İthalat Yoluyla Yurda Getirilen Kara Taşıtlarının Giriş ve Çıkış İşlemleri

Esas itibarıyla, geçici ithalat yoluyla yurda giriş-çıkış işlemleri taşıt takip programları üzerinden yapılmaktadır²¹. Kişisel kullanıma mahsus kara taşıtlarının işlemleri 1 No'lu Taşıt Takip Programı ve ticari kullanıma mahsus kara taşıtlarının işlemleri 2 No'lu Taşıt Takip Programı üzerinden takip edilmektedir²². Bununla birlikte, transit rejimi kapsamında TIR Karnesi ile eşya taşıyan taşıtların ayrıca takibine gerek olmadığı için taşıt takip programları üzerinden takibat yapılmaz²³. Taşıtların gümrük idarelerinde kayıtları herhangi bir ücrete tâbi değildir²⁴.

2009/15481 sayılı Karar uyarınca belirli bir süre ile çalışmak veya öğrenim görmek amacıyla gelen Türkiye Gümrük Bölgesi dışında yerleşik kişilerin ülkelerinde adlarına kayıtlı olan kişisel kullanıma mahsus kara taşıtına geçici bir süreyle Türkiye Gümrük Bölgesinde trafiğe tescil edilmek üzere geçici ithalat izni verilmektedir (m. 19/2). Geçici İthal Edilen Kara Taşıtlarına İlişkin Gümrük Genel Tebliği (Seri No: 1) de bu kişilerin getirecekleri geçici giriş belgesi, yabancı taşıtlar geçici giriş karnesi ve yabancı taşıtlar geçici giriş formu kapsamındaki taşıtlar için gümrük idaresi tarafından geçici ithal edilen taşıtın trafiğe tescili için geçici tescil belgesinin düzenleneceği, bu

²¹ Yeşilbayrak (n 18) 12.

²² Derya Küçükkeskin, *Yabancı Plakalı Araçların Sebep Olduğu Zararların Tazmininde Yeşil Kart Sistemi* (Seçkin 2023) 34.

²³ Akçin (n 9) 732.

²⁴ Ticaret Bakanlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü, 'Yabancı Plakalı Kara Taşıtları İçin Yolcu Rehberi' (2024) 4, <<https://ticaret.gov.tr/data/5d4831d913b8762b40ceade8/8.1.2024%20Yabanc%C4%B1%20Plakal%C4%B1%20Kara%20Ta%C5%9F%C4%B1tlar%C4%B1%20%20C4%B0%3%A7in%20Yolcu%20Rehberi-2024.pdf>> erişim tarihi: 1 Temmuz 2024.

taşıtlara verilen MA-MZ plaka numarasının ilgili noterce bildirilmesi ve bu taşıtların giriş ve çıkışlarının MA ve Takrir Modülü üzerinden yapılması gerektiği hususlarını düzenlemektedir. Bu minvalde, Türkiye'ye belirli süreliğine okumak, çalışmak, uluslararası kuruluşlarda görev yapmak üzere gelen şahısların araçlarına trafik tescil işlemleri yapılarak geçici Türk plakası takılırken, turistik kolaylıklar veya ticari taşımacılık sebebiyle geçici ithalat yoluyla giriş yapan kara taşıtları kendi ülkelerinde kayıtlı oldukları trafik kayıtları ve plakaları ile giriş ve çıkış işlemi yapmaktadırlar²⁵. Geçici ithalat yoluyla yurda giriş yapmakla birlikte, Türkiye'de tescil edilen ve Türk plakası takılan taşıtlar yabancı plakalı olmayacağı için zorunlu mali sorumluluk sigortası zorunluluğu bakımından çalışmamız kapsamı dışındadır.

Taşıtların Türkiye'ye girişinde gümrük memurları tarafından; taşıtların ikamet edilen ülkede kayıtlı olduğunu gösterir mülkiyet belgesi, taşıtı getiren kişinin ehliyeti, pasaportu, pasaport yerine geçen kimlik belgesi, oturma izni, yurtdışından emekliler için konsolosluk onaylı Türkçe tercümelik emeklilik belgesi, duruma göre geçerli bir vekaletname veya kira sözleşmesi, tüzel kişilere ait taşıtları getirecek kişilerin şirket ortağı veya çalışanı olduğunu gösterir konsolosluk onaylı Türkçe tercümelik belge ve Türkiye'de geçerli trafik sigorta poliçesi aranmaktadır²⁶.

Geçici ithalat yoluyla yurda getirilen taşıtların geçici ithalat rejiminde kalış süresi içerisinde olmak kaydıyla çıkış işlemlerinin yapılması ve taşıta ilişkin geçici ithalat rejiminin kapatılması, taşıt takip programlarından giriş kaydının kapatılması şeklinde gerçekleştirilmektedir²⁷.

6. Geçici İthalat Yoluyla Yurda Getirilen Kara Taşıtlarının Kullanılması İle İlgili Cezai Müeyyideler

Geçici ithalat rejimi kapsamında geçici ithal edilen eşyanın yurt dışı edilmediği halde yurt dışı edilmiş gibi işlem yapılması gibi durumlarda 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu²⁸ gereğince işlem yapılmakla birlikte, geçici ithalat rejiminin ihlali durumları esasen GK hükümlerinde düzenlenen idari para cezası müeyyidelerine tâbi tutulmaktadır²⁹. İdari para cezası müeyyidesi uygulanmasına sebep olan gümrük kabahatleri; vergi kaybına neden olan kabahatler ve usul hükümlerine uymama kabahatleri şeklinde ikiye ayrılmaktadır³⁰. GK'nın "Cezalar" başlıklı onbirinci kısmının ikinci bölümünde (m. 234-238) vergi kaybına neden olan işlemlere uygulanacak cezalar ve üçüncü bölümünde (m. 239-241) usulsüzlüklere ilişkin cezalar düzenlenmiştir.

²⁵ Yeşilbayrak (n 18) 14.

²⁶ Ticaret Bakanlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü (n 24) 4.

²⁷ Akçin (n 9) 734.

²⁸ Resmi Gazete T. 31/3/2007, S. 26479.

²⁹ Akçin (n 9) 743.

³⁰ Abdullah Ok, *Türk Hukukunda Gümrük Vergileri ve Cezaları* (Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006) 267.

Geçici ithalata ilişkin rejim ihlallerinde GK m. 238 hükmü çerçevesinde idari para cezası tatbik edilecektir³¹. Geçici İthal Edilen Kara Taşıtlarına İlişkin Gümrük Genel Tebliği uyarınca da geçici ithaline izin verilen kişisel ve ticari kullanıma mahsus kara taşıtlarının; getiriliş amacı dışında kullanılması, bir başkasına kiralanması, ödünç verilmesi, başka bir şahsa izinsiz devredilmesi, satılması, hak sahibi olmayan kişilerce kullanılması, taşıtla birlikte giren ve belgelerinde kayıtlı olan parçalarının izinsiz olarak değiştirilmesi, yurtdışı kalma süreleri içerisinde yurtdışına çıkarılmaması veya herhangi bir gümrük idaresine teslim edilmemesi hâlinde, 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu hükümleri saklı kalmak kaydıyla, GK m. 238 hükmü uyarınca işlem yapılır ve geçici ithal izni iptal edilerek taşıt gümrük idaresince teslim alınır (m. 19/1).

Geçici ithalat rejiminin ihlali olan bazı durumlarda, rejim hükümlerinin ihlali nispeten hafif nitelikli olarak değerlendirilmiş ve gerçekte vergi kaybına yol açmadığından sadece GK m. 241 hükmü çerçevesinde usulsüzlük cezası öngörülmüştür³². Geçici ithalat yoluyla yurda giren taşıtların süresi içerisinde yurtdışı edilmemesi esasen rejim ihlali olmakla birlikte, sürenin bitimini takiben bir ay içerisinde (GK m. 241/3-1), iki ay içerisinde (GK m. 241/4-g) ve üç ay içerisinde (GK m. 241/5-b) yurtdışı edilmesi veya gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulması durumlarında usulsüzlük cezası tatbik edilecektir. Geçici İthal Edilen Kara Taşıtlarına İlişkin Gümrük Genel Tebliği uyarınca da yabancı ülke çıkışlı Türkiye varışlı ya da yabancı ülke varışlı olan ve ülkemizde transit hâlinde bulunan geçici (ZOLL) plakalı taşıtların verilen süre içerisinde yurtdışı edilmemesi hâlinde, 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu hükümleri saklı kalmak kaydıyla GK m. 241 hükmünde yer alan transite ilişkin usulsüzlük cezası uygulanır (m. 19/2).

Son olarak, usulsüzlük cezalarıyla ilgili olarak GK m. 241/1 hükmü uyarınca bu Kanuna ve bu Kanunda tanınan yetkilere dayanılarak çıkarılan ikincil düzenlemelerle getirilen hükümlere aykırı hareket edenlere söz konusu düzenlemelerde açıkça öngörülmüş olması kaydıyla usulsüzlük cezası tatbik edilmektedir. Söz konusu müeyyide hükmünün amacı yetkili makamlar tarafından çıkartılan ikincil düzenlemelere riayetin sağlanması olup bunun için ikincil düzenlemelerdeki maddelerde, söz konusu maddeye aykırılık hali için açıkça idari para cezası öngörülmüş olmalıdır³³. Geçici İthal Edilen Kara Taşıtlarına İlişkin Gümrük Genel Tebliği de usulsüzlük hallerinde GK m. 241/1 hükmü uyarınca işlem yapılacağını hükme bağlamaktadır

³¹ Ok (n 30) 278.

³² Ok (n 30) 279.

³³ Ok (n 30) 281.

Burada ayrıca ikincil düzenlemelerde önemli olan husus düzenlemenin kaynağının Gümrük Kanunu olması veya bu kanundan alınan yetkiye istinaden çıkarılmış olması gerekliliğidir. Bknz. Kaptan Kılıç, *Kaçakçılık Suçları-Gümrük Kabahatleri ve Gümrük Uyuşmazlıkları Çözüm Yolları* (Gazi 2013) 859.

(m. 19/3). Böylece, rejim ihlali olmamakla birlikte geçici ithal edilen kara taşıtlarının kullanılmasında Tebliğ'de yer alan hususlara aykırı hareket edilmesi GK m. 241/1 hükmünde belirtilen usulsüzlük cezasının tatbikini gerektirecektir. Yeniden değerlendirme oranlarına göre her yıl yeniden belirlenen GK m. 241/1 çerçevesinde usulsüzlük cezası 2024 yılı itibarıyla 828,00 TL olarak uygulanmaktadır³⁴.

C. Geçici İthal Edilen Yabancı Plakalı Motorlu Kara Taşıtları İçin Mali Sorumluluk Sigortası Zorunluluğu

1. Genel Olarak Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası

Motorlu araçların karayolunda işletilmeleri sebebiyle üçüncü kişilere karşı sorumluluğu belirli limitler dahilinde karşılamayı amaçlayan ve yasa koyucu tarafından yapılması zorunlu olan sigortaya zorunlu mali sorumluluk sigortası veya uygulamadaki adıyla “trafik sigortası” denilmektedir³⁵. Trafik kazalarında zarara uğrayanların zararları hızlı ve etkili bir şekilde zorunlu mali sorumluluk sigortası yoluyla karşılanmaktadır. Bu sigortanın zorunlu tutulmasıyla birlikte, zorunlu mali sorumluluk sigortasının sosyal yönü bulunduğu söylenebilir³⁶. Hukuk sistemlerinde hukuki sorumluluk ve zorunlu mali sorumluluk sigortası bir arada gelişmiş ve motorlu aracın trafiğe çıkabilmesi zorunlu mali sorumluluk sigortasının bulunması koşuluna bağlanmaya başlanmıştır³⁷.

Karayolu trafiğinde motorlu araçların vereceği zararlar için sorumluluk sigortası yaptırılması uluslararası yükümlülüklerin de bir gereğidir. Konuya ilişkin olarak Motorlu Taşıtlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi³⁸ uyarınca “*Âkit Tarafların her biri, işbu sözleşmenin kendisi bakımından yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç altı ay içinde, kendi toprakları üzerinde herhangi bir motorlu taşıtın zarar verdiği kimselerin haklarının, işbu sözleşmenin ek hükümlerine (Ek:1) uygun zorunlu bir sigorta sisteminin kurulması yoluyla teminat altına alınmasını taahhüt eder.*” (m. 1/1). Bahse konu Sözleşme mali sorumluluk sigortasının zorunlu tutulmasına ve buna ilişkin kuralların yeknesaklaştırılmasına yönelik çabaların bir sonucudur³⁹. Bununla birlikte, Sözleşme; Âkit Devletin kendisi tarafından tehlikesiz sayılan bazı motorlu taşıtları ve ulusal veya yabancı kamu

³⁴ Bknz. Gümrük Genel Tebliği (Gümrük İşlemleri) (Seri No: 202) (Resmi Gazete T. 13.12.202, S. 32398)

³⁵ Ahmet Çelik, *Trafik Kazalarında Tazminat Ve Sigorta Hukuk Ve Ceza Sorumluluğu* (Seçkin 2021) 859.

³⁶ Güven Vural, *Trafik Sigortası: Motorlu Taşıtların Zorunlu Sorumluluk Sigortası* (İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi 1981) 11.

³⁷ Vural (n 36) 97.

³⁸ Resmi Gazete T. 11/11/1999, S. 238783.

³⁹ Werner Pfennigstorf, ‘Unification of the Protection of Traffic Victims in Europe’, (1966-1967) 15(3) *The American Journal of Comparative Law* 444 <<https://doi.org/10.2307/838276>> erişim tarihi: 20 Eylül 2024.

mercilerine veya hükümetlerarası kuruluşlara ait motorlu taşıtları zorunlu sigortadan muaf tutma ve sigortanın yapılabileceği asgari tutarı belirleme hakkını saklı tutmuştur (m. 2). Ayrıca Sözleşme zorunlu mali sorumluluk sigortasına ilişkin kuralların yeknesaklaştırılmasını amaçlamakla birlikte, sorumluluk hukuku kurallarının yeknesaklaştırılmasında etkili değildir⁴⁰. Sözleşme'ye ek hükümleri ihtiva eden Ek-1'de de sigortaya ilişkin ayrıntılı kurallar sevk edilmiştir. Buna göre, ferdi sorumluluk, Sözleşme hükümlerine uygun şekilde teminat altına alınmadıkça, motorlu taşıtlar, kamu yollarında, halka açık alanlarda ve belirli kişilerin geçiş hakkına sahip olduğu özel arazilerde kullanılamazlar ve sigorta sözleşmesi hükümetçe yetki verilmiş bir sigortacı ile akdedilmelidir (Ek-1, m. 2/1). Sigorta, sigorta edilmiş taşıtın sahibinin, zilyedinin ve sürücüsünün mali sorumluluğunu teminat altına almalı ve sigorta edilmiş taşıta ve bu taşıt tarafından taşınan mallara ilişkin zarar dışında, ulusal topraklar üzerinde kişilere ve mallara verilen zararları kapsamalıdır (Ek-1, m. 3). Zarar görenlerin sigortacıya karşı doğrudan talep hakları da garanti altına alınmıştır (Ek-1, m. 6/1). Sözleşme'ye konabilecek çekinceler de Ek-2'de düzenlenmiştir.

Türk hukukunda mali sorumluluk sigortası yaptırma zorunluluğu KTK m. 91 hükmünde düzenlenmiştir. Bahse konu hükmün ilk fıkrası, motorlu araç işletenlerin Kanununun 85 inci maddesinin birinci fıkrasına göre olan sorumluluklarının karşılanmasını sağlamak üzere mali sorumluluk sigortası yaptırımlarının zorunlu olduğunu hükme bağlamaktadır. Sigorta teminatının kapsamı ve en az sigorta tutarları konuları başta olmak üzere zorunlu mali sorumluluk sigortası 2918 sayılı KTK'nın sekizinci kısmının ikinci bölümünde ayrıntılı olarak düzenleme konusu edilmiştir. Böylece ilk olarak, zorunlu mali sorumluluk sigortasında sigortacının sorumluluğu işletenin KTK m. 85/1 hükmünde düzenlenen tehlike sorumluluğu ile sınırlandırılmıştır⁴¹. Bu sebeple motorlu araç işletenin KTK m. 85/1 hükmü dışında kalan özen ve kusur sorumluluğunun bulunduğu haller zorunlu mali sorumluluk sigortasının kapsamı dışında bulunmaktadır⁴². Ayrıca motorlu aracın işletilmesi sonucu oluşabilecek her türlü zarar değil; maddi ve cismani zararlar zorunlu mali sorumluluk sigortasının kapsamını oluşturmaktadır⁴³. Bu minvalde, zorunlu mali sorumluluk sigortası dışında kalan hususları düzenleyen KTK m. 92 hükmünde manevi tazminata ilişkin talepler ve gelir kaybı, kâr kaybı, iş durması ve kira mahrumiyeti gibi dolaylı zararlar zorunlu mali sorumluluk sigortası kapsamı dışında bırakılmıştır. Ayrıca zorunlu mali sorumluluk sigortasının temel amacı motorlu araç işletenin so-

⁴⁰ Pfennigstorf (n 39) 477.

⁴¹ Çetin Aşçıoğlu, *Trafik Kazalarında Hukuki Sorumluluk ve Tazminat Davaları* (1989) 85; Rauf Karasu, *Yargıtay ve Sigorta Tahkimi İtiraz Hakem Heyeti Kararları Işığında Karayolları Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası (Trafik Sigortası)* (Yetkin 2016) 30.

⁴² Osman Nuri Alkan, *Trafik Kazalarında Sigortacının Sorumluluğu* (Adalet 2021) 196.

⁴³ Alkan (n 42) 196.

rumluluğu teminat altına alındığı için üçüncü kişi sayılmayanlar ve istisnai olarak bazı kişiler sigorta kapsamı dışında tutulmaktadır⁴⁴. Bu çerçevede, KTK m. 92 hükmünde işletenin eylemlerinden sorumlu olan kişilere karşı yöneltebileceği talepler ile mallarına gelen zararlar bakımından işletenin eşi, altsoy ve üstsoy, evlatlıkları ve birlikte yaşadığı kardeşleri sigorta kapsamı dışında tutulmuştur. Bedensel zararlar bakımından ise bu kişiler zorunlu mali sorumluluk sigortası kapsamındadır⁴⁵. Motorlu araçta seyahat eden yolcular genel olarak sigorta kapsamında olmakla birlikte, hatır için taşınan yolcuların durumu tartışmalıdır. Doktrinde bir görüşe göre⁴⁶, hatır için taşınan yolcuların uğradığı zararlar KTK m. 85/1 hükmü kapsamında işletenin tehlike sorumluluğu kapsamında olmadığı için zorunlu mali sorumluluk sigortası kapsamında da olmayacaktır. Öte yandan günümüzde hatır için taşınan yolcuların uğradığı zararların da zorunlu mali sorumluluk sigortasının kapsamında olduğuna ilişkin görüş ağırlık kazanmaktadır⁴⁷.

Zorunlu mali sorumluluk sigortasının kapsamı ile ilgili olarak sigorta teminat limitleri önem arz etmektedir. Genel olarak, sorumluluk sigortalarında sigorta sözleşmesinde öngörülen ve sigortalının sorumluluğu nedeniyle sigortacının ödeyeceği azami meblağ, sigorta bedelini ifade etmektedir⁴⁸. Zorunlu mali sorumluluk sigortasında da sigortacının sorumluluğu sigorta poliçesindeki limitlere kadar olup zararın bu tutarı aşması durumunda motorlu araç işletenin sorumluluğu devam etmekle birlikte, sigortacı sorumlu olmaz⁴⁹. Yukarıda belirtildiği üzere, Motorlu Taşıtlar Zorunlu Malî Sorumluluk Sigortasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi, Âkit Devletlerin asgari sigorta teminat tutarlarını belirleme yetkisini saklı tutmuştur. Türk hukukunda KTK m. 93/1 hükmüne göre, “Zorunlu mali sorumluluk sigortası genel şartları, teminat tutarları ile tarife ve talimatları Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlıkça tespit edilir ve Resmi Gazetede yayımlanır.” Böylece kanun koyucu motorlu araç işletenler için mali sorumluluk sigortası yapılmasını zorunlu tutmakla yetinmemiş, sigorta teminatının kapsamını da belirlemiştir. Hazine ve Maliye Bakanlığı belirli zaman dilimlerinde motorlu araçların türlerini dikkate alarak teminat limitleri belirlemektedir⁵⁰.

⁴⁴ Karasu (n 41) 27.

⁴⁵ Aşçıoğlu (n 41) 86; Çelik (n 35) 916; Karasu (n 41) 28.

⁴⁶ Hatice Karacan Çetin, *Karayolları Trafik Kanununda Hukuki Sorumluluk (Türk, İsviçre ve Alman Hukukları Karşılaştırmalı)* (Seçkin 2016) 250; Karasu (n 41) 35; Işık Ulaş, *Uygulamalı Sigorta Hukuku: Mal ve Sorumluluk Sigortaları*, (Genişletilmiş 3. Baskı, Turhan 2002) 677.

⁴⁷ Çelik (n 35) 922.

⁴⁸ Rıza Ayhan ve Hayrettin Çağlar, *Sigorta Hukuku Ders Kitabı* Cilt I (Yetkin 2018) 180.

⁴⁹ Alkan (n 42) 196; Aşçıoğlu (n 41) 86; Çelik (n 35) 861.

⁵⁰ Karasu (n 41) 85.

Son olarak, geçerli teminat tutarları üzerinden mali sorumluluk sigortası olmayan araçların trafikten men edileceği (KTK m. 91/5) ve sigorta zorunluluğunu yerine getirmeyenlere para cezası verileceği (KTK m. 91/8) hususları da KTK'da düzenlenmiştir. Söz konusu ceza miktarı 2024 yılı için 690 TL'dir⁵¹.

2. Yabancı Plakalı Motorlu Kara Taşıtları İçin Mali Sorumluluk Sigortası Yaptırılması Zorunluluğuna İlişkin Düzenlemeler

Geçici ithalat yoluyla yurda giren yabancı plakalı motorlu kara taşıtları için de zorunlu mali sorumluluk sigortasının yapılması gerekmektedir. Aksi durumda, yabancı plakalı motorlu kara taşıtlarının zarar verdiği kişilerin zararları mali sorumluluk sigortası yoluyla karşılanamayacak ve Türk plakalı motorlu kara taşıtlarıyla yabancı plakalı olanlar arasında zorunlu mali sorumluluk sigortası bakımından gereksiz bir ayırım yapılmış olacaktır. Bu doğrultuda, KTK m. 91/6 hükmü de “*Yabancı plakalı taşıtların Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanlıkça belirlenecek usul ve esaslara göre Türkiye’de geçerli sigortaları yoksa bunlar için zorunlu mali sorumluluk sigortası Türkiye sınırlarına girişleri sırasında yapılır*” demek suretiyle ülkemize geçici ithalat yoluyla girecek yabancı plakalı motorlu kara taşıtları için de zorunlu mali sorumluluk sigortasının yapılması gerektiğini açıkça düzenlemektedir. Mezkûr hükümdeki usul ve esaslar Yabancı Plakalı Motorlu Kara Taşıtlarının Ülkemizde İşletilmesinden Kaynaklanan Hukuki Sorumluluk İçin Yaptırılacak Sigortaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik⁵² ile düzenlenmiştir.

Bahse konu Yönetmelik uyarınca, “*Ülkemize girecek yabancı plakalı motorlu kara taşıtlarının işletilmesi nedeniyle üçüncü şahıslara verilecek zararlardan kaynaklanan hukuki sorumluluk için, bu Yönetmelikle belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde, zorunlu trafik sigortası veya bu sigortayla eşdeğer bir sigorta teminatının bulunması zorunludur.*” (m. 4/1). Ayrıca, yabancı plakalı motorlu kara taşıtlarının sigorta teminatının olup olmadığının ülkemize girişleri esnasında ilgili mevzuat ile yetkilendirilen personel tarafından kontrol edileceği ve sigorta teminatı bulunmayan motorlu kara taşıtlarının ülkemize girişine izin verilmeyeceği hükme bağlanmıştır (m. 5/1 ve m. 5/3). Zorunlu mali sorumluluk sigortası bulunmayan motorlu kara taşıtlarının yurda girişleri yasak olduğundan, aracın geçerli sigorta poliçesi bulunmadığı zaman sınır gümrük idaresinin yakınında bir yerden sigorta poliçesi düzenlettirilmelidir⁵³. Karşılaştırmalı hukukta sırf yabancı plakalı taşıtlar için ziyaret edilen ülkeye girişte o ülke topraklarında geçerli olmak üzere ilave prim ödenerek yapılan bu sigortaya “sınır sigortası” (*Frontier Insurance, Grenzversicherung*) denilmektedir⁵⁴.

⁵¹ Emniyet Genel Müdürlüğü Trafik Başkanlığı, ‘2024 Yılı Trafik Ceza Rehberi’ 2024 <<https://www.trafik.gov.tr/trafik-mevzuat>> erişim tarihi: 1 Temmuz 2024.

⁵² Resmi Gazete T. 13/07/2011, S. 27993.

⁵³ Küçükkeskin (n 22) 39.

⁵⁴ Wolfgang Schmitt ve Fritz Schomaker, *Das Londoner Muster-Abkommen: Grundlagen der*

Yabancı plakalı motorlu kara taşıtlarının geçici ithalat yoluyla yurda girişlerinde zorunlu mali sorumluluk sigortalarının olması gerekliliği gümrük mevzuatında da düzenlenmiştir. Nitekim Gümrük Yönetmeliği m. 392/2 hükmü uyarınca, “*Sigorta poliçelerinin süreleri bitmiş ya da Türkiye’nin tamamını kapsamıyorsa veya uluslararası geçerliliği olan Yeşil Kart Sorumluluk Sigortasında (green card-carte verte) Türkiye rumuzu “TR”nin üzeri çizilmişse, taşıtların girişine izin verilmez.*” Aynı hususlar Geçici İthal Edilen Kara Taşıtlarına İlişkin Gümrük Genel Tebliği’nde (m. 24/2)) de yer almıştır. Ayrıca Gümrükler Genel Müdürlüğü’nün 17.04.2017 tarihli ve 24276047 sayılı yazısında⁵⁵ da kara taşıtlarının ülkemize girişinde sigorta başta olmak üzere diğer hususlarda da denetlenmesi sorunun gümrük kapılarında ve henüz yurda giriş yapmadan çözümünün önem arz ettiği hususlarına yer verilmektedir. Bu minvalde, gümrük mevzuatı uyarınca yabancı plakalı araçları için yapılan zorunlu mali sorumluluk sigortasının süresi ve Türkiye’nin tamamını kapsadığı gümrük personeli tarafından kontrol edilecektir.

Bu düzenlemeler hem kişisel hem de ticari kullanıma mahsus taşıtlar için geçerlidir. Kişisel ve ticari kullanıma mahsus kara taşıtlarının geçici ithalatına ilişkin şartlar, süreler ve giriş-çıkış işlemleri ayrı usul ve esaslara tâbiyen esasen karayolları trafik mevzuatında düzenlenen mali sorumluluk sigortasının yapılması zorunluluğu hem kişisel hem de ticari kullanıma mahsus kara taşıtları için bulunmaktadır.

Böylece, yabancı plakalı motorlu kara taşıtlarının yurda girişlerinde zorunlu mali sorumluluk sigortasının bulunması mecburiyeti gerek KTK ile ilgili mevzuatta gerekse de geçici ithalata ilişkin gümrük mevzuatında yer almaktadır. Yabancı plakalı aracın Türkiye’de geçerli sigorta sözleşmesi bulunmuyorsa yurda girişi esnasında yaptırılması gerekmektedir. Bu zorunluluk esas itibarıyla karayolları trafik mevzuatında düzenlenmekte olup geçici ithalata ilişkin gümrük mevzuatında yer alan düzenlemeler de bu zorunluluğun yerine getirilmesi için gümrük idaresine yönelik tamamlayıcı nitelikte hükümler ihtiva etmektedir. Ancak gümrük mevzuatında da konuyla ilgili hükümler bulunması gerekçesiyle ülkeye giriş yapacak yabancı plakalı kara taşıtlarının mali sorumluluk sigortasının bulunması gerekliliğini; taşıtı getire-

internationalen Schadenregulierung aufgrund der Grünen Karte oder nach dem ausländischen Kfz-Kennzeichen (Springer 1993) 16.

2009/103/EC sayılı Avrupa Birliği Direktifi’nin m. 8/1 uyarınca üçüncü ülkede kayıtlı araçların Birlik topraklarına girişte sınır sigortası “frontier insurance” yaptırılması zorunludur. Directive 2009/103/EC of The European Parliament and of The Council, <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02009L0103-20231223>>, erişim tarihi: 1 Temmuz 2024.

Sorumluluk ve sigorta hükümleri bakımından KTK’nın mehazı olan İsviçre Karayolları Trafik Kanunu m. 74/3 hükmü de yabancı plakalı araçların yurda girişinde sınır sigortası (*Grenzversicherung*) yapma zorunluluğu ve buna ilişkin esasların Federal Konsey tarafından belirleneceğini düzenlemiştir. Strassenverkehrsgesetz (SVG), <https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/1959/679_705_685/de> erişim tarihi: 1 Temmuz 2024.

⁵⁵ Gümrükler Genel Müdürlüğü-Geçici İthalat ve Hariçte İşleme Dairesinin 17.04.2017 tarihli ve 24276047 sayılı yazısı (Yabancı Plakalı Taşıtların Sigorta Poliçeleri Kontrolü), <www.mevzuat.net> erişim tarihi 1 Temmuz 2024.

bilmesi şartları, getirebilecek ve kullanabilecek kişilere ilişkin şartlar veya taşıtın yurtdışı kalma süresi gibi geçici ithalat rejiminin öngördüğü yükümlülüklerden biri olarak düşünmemek gerekmektedir. Bu şart, yerli plakalı taşıtlar gibi yabancı plakalı taşıtların verdiği zararlar için de üçüncü kişilerin korunması amacıyla karayollarında, can ve mal güvenliği yönünden trafik düzenini sağlamaya yöneliktir ve karayolları trafiğine ilişkin mevzuattan kaynaklanmaktadır. Hangi taşıtların yurda girişlerinde zorunlu mali sorumluluk sigortasının bulunmasının gerektiği de gümrük mevzuatı çerçevesinde değil, KTK hükümleri uyarınca belirlenecektir.

Kanaatimizce meselenin yalnızca karayolları ve sigorta mevzuatında ve özellikle Yabancı Plakalı Motorlu Taşıtların Ülkemizde İşletilmesinden Kaynaklanan Hukuki Sorumluluk İçin Yapıtılacak Sigortaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik kapsamında düzenlenerek, geçici ithalata yönelik şartları düzenleyen gümrük mevzuatında düzenlenmemesi olası karmaşaların⁵⁶ önüne geçebilecektir.

3. Yabancı Plakalı Motorlu Kara Taşıtları İçin Yapılan Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortasının Özellikleri

Yukarıda incelendiği üzere, Türkiye'ye giriş yapacak yabancı plakalı motorlu kara taşıtlarının Türkiye'de geçerli bir zorunlu mali sorumluluk sigortasının bulunması gerekmekte olup aksi durumda KTK m. 91/6 hükmü gereği bu taşıtlara ilişkin zorunlu mali sorumluluk sigortası taşıtın Türkiye'ye girişi sırasında yapılacaktır.

Yabancı plakalı motorlu kara taşıtları için zorunlu mali sorumluluk sigortası yaptırıldığında gerek yabancı plakalı aracın neden olduğu zararlardan dolayı üçüncü kişiler ve sigortacı bakımından KTK hükümleri aynen uygulanacaktır⁵⁷. Başka bir deyişle, yabancı plakalı araçlar için Türk hukukundaki zorunlu mali sorumluluk sigortasına ilişkin kurallar doğrudan uygulama alanı bulacaktır⁵⁸. Bu itibarla, yabancı plakalı araç için yapılan zorunlu mali sorumluluk sigortasının kapsamı ve asgari teminat tutarları, Türk plakalı araçlar için yapılan zorunlu mali sorumluluk sigortası ile aynı olmalıdır. Aksi durumda, yabancı plakalı taşıtın zarar verdiği üçüncü kişiler sigorta teminatından yoksun kalabilecek, zarara yerli ve yabancı plakalı taşıtın sebep olması durumuna ilişkin gereksiz bir ayırım yapılacak ve bu durum da mali sorumluluk sigortasını zorunlu tutmadaki amacı zedeleyebilecektir.

KTK m. 101 hükmünde yer alan “*Bu Kanunda öngörülen zorunlu mali sorumluluk sigortası Türkiye’de kaza sigortası dalında çalışmaya yetkili olan sigorta şirketleri tarafından yapılır. Bu sigorta şirketleri zorunlu mali sorumluluk sigortasını yap-*

⁵⁶ KTK m. 91/6 hükmü ile yalnızca yeşil kart belgelerinden bahseden Gümrük Yönetmeliği m. 392/2 hükümlerinin birbirleriyle uyumlu olmadığı ve kamu görevlilerinin nasıl davranması gerektiği konusunda karışıklığa sebep olduğu hakkında bkz. Çelik (n 35) 213-214.

⁵⁷ Ulaş (n 46) 652.

⁵⁸ Zorunlu sigortaya ilişkin kuralların milletlerarası özel hukukta doğrudan uygulanan kurallar olduğu yönünde ayrıca bkz. Hatice Kocasakal, *Doğrudan Uygulanan Kurallar ve Sözleşmeler Üzerindeki Etkileri* (Galatasaray Üniversitesi 2001) 163- 164.

makla yükümlüdürler.” düzenlemesi yabancı plakalı taşıtların yaptıracağı zorunlu mali sorumluluk sigortası bakımından da geçerlidir. Yabancı plakalı motorlu kara taşıtlarının zorunlu mali sorumluluk sigortaları da Türkiye’de kaza sigortası dalında çalışmaya yetkili olan sigorta şirketleri tarafından Türk plakalı taşıtlarla aynı esaslar çerçevesinde yapılacak ve sigorta şirketi sözleşme yapmaktan kaçınmayacaktır.

Yabancı plakalı motorlu kara taşıtları için Türk plakalı araçlarla aynı esaslar dahilinde mali sorumluluk sigortası zorunluluğu düzenlenmiş olmakla birlikte, bazı hususlar bakımından bu araçlar için yapılan sigorta poliçelerinin özellik arz edebileceğini göz önünde bulundurmak gerekir. Yabancı plakalı taşıtlar için sınırda yapılan zorunlu mali sorumluluk sigortasının diğer taşıtlar için yapılan zorunlu mali sorumluluk sigortası ile aynı hükümlere tâbi olduğu, ancak çoğunlukla daha kısa süreli olduğu için prim indirimi, hasar dosyası geçmişi, sigorta süresi, sigorta sözleşmesinde değişiklik, portföy devri gibi konuların bu araçlar için yapılan sigortalar için uygulanmayacağı karşılaştırmalı hukukta belirtilmektedir⁵⁹. Nitekim Türk hukukunda kara taşıtlarının geçici ithalat yoluyla yurda girişinde özellikle ticari kullanıma mahsus kara taşıtları için yurtda kalma süresinin oldukça kısa olabileceği yukarıda incelenmişti. Yabancı plakalı taşıtlar için yapılacak zorunlu mali sorumluluk sigortasının kısa süreli olması ihtiyacının göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bu doğrultuda, Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortasında Tarife Uygulama Esasları Hakkında Yönetmelik⁶⁰ yabancı plakalı taşıtların Türkiye sınırlarına girişleri sırasında yapılacak sigortanın 1 (bir) yıldan daha kısa süreli olabilmesine imkan tanımaktadır (m. 13/1).

Böylece, süre bakımından yerli plakalı araçların tâbi olduğu kurallardan ayrılrsa da yabancı plakalı taşıtlar için yapılan zorunlu mali sorumluluk sigortasının teminatın kapsamı ve teminat limitleri bakımından aynı esaslara tâbi olması ve mali sorumluluk sigortası yaptırma zorunluluğunun yabancı plakalı taşıtlar için yerli plakalı taşıtlarla aynı şekilde uygulanması gerekmektedir. Neticede zarar gören üçüncü kişiler açısından mali sorumluluk sigortası yoluyla zararlarının giderilmesi bakımından zarara yol açan taşıtın yerli plakalı mı yoksa geçici ithalat yoluyla yurda giren yabancı plakalı mı olduğu önem arz etmemelidir.

4. Yabancı Plakalı Motorlu Kara Taşıtları İçin Uluslararası Sigorta Sertifikaları (Yeşil Kart)

Geçici ithalat yoluyla yurda giren yabancı plakalı motorlu kara taşıtlarının Türkiye’de de geçerli uluslararası nitelikte sigorta poliçeleri olabilir. Motorlu Taşıtlar Zorunlu Malî Sorumluluk Sigortasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi de motorlu taşıtların ferdi sorumluluğunun sigorta ile teminat alınması koşuluyla kullanılabileceğini hükme bağladıktan sonra, genellikle ülke dışında kayıtlı taşıtların hükümetçe yetki

⁵⁹ Bknz. Martin Kainz, Nora Michtner ve Wolfgang Reisinger, *Die Kfz-Versicherung : Ein praxisorientierter Grundriss*, (2. Auflage, Verlag Österreich 2022) 6.

⁶⁰ Resmi Gazete T. 14/7/2007, S. 26582.

verilen bir Büronun bu taşıtların neden olduğu hasarlardan zarar gören kişilerin yerel kanuna göre tazmin edilmesi yükümlülüğünü üzerine alması koşuluyla, ülke top-raklarında kullanılabileceğini düzenlemektedir (Ek-1, m. 2/2) Bahse konu hüküm ile yeşil kart adı verilen uluslararası trafik sigortası poliçelerini tanzim edecek büroların kurulması öngörülmüştür⁶¹.

Türk hukukunda Yabancı Plakalı Motorlu Kara Taşıtlarının Ülkemizde İşletilmesinden Kaynaklanan Hukuki Sorumluluk İçin Yaptırılacak Sigortaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik m. 6/1 hükmü uyarınca ülkemizin taraf olduğu uluslararası anlaşmalar çerçevesinde sigorta teminatına sahip olduğu belgelenen motorlu kara taşıtları ve bu Yönetmelik ile aranan sigorta teminatını sağlamak üzere Türkiye Motorlu Taşıt Bürosu (TMTB) tarafından ilgili ülke yetkili makamlarıyla akdedilen ve Bakanlıkça onaylanan anlaşmalar çerçevesinde sigorta teminatına sahip olduğu belgelenen motorlu kara taşıtlarının ülkemize girişleri esnasında trafik sigortası yaptırma zorunluluğu bulunmamaktadır. Bu araçların ülkemizde geçerli uluslararası nitelikte trafik sigortası poliçeleri (yeşil kart) bulunduğu için üçüncü kişilere karşı verecekleri zararlar sigorta teminatı kapsamında olmaktadır.

Yeşil kart sertifikası, farklı ülkelerin zorunlu mali sorumluluk sigortalarını bir araya getiren tek tip ve uluslararası bir sigorta poliçesidir⁶². Ayrıca yeşil kart belgesi, kazanın gerçekleştiği ülkede düzenlenmesi zorunlu mali sorumluluk sigortasına eşdeğer bir belgedir⁶³. Bu çerçevede, yabancı plakalı motorlu kara taşıtlarının geçici ithalat yoluyla yurda girişinde uluslararası bir sigorta poliçesi olan yeşil kart sertifikası sunulduğunda yurda girişte ayrıca zorunlu mali sorumluluk sigortası yapılması gerekmeyecektir. Zira yeşil kart sertifikası onun eşdeğeri olarak aynı işlevi görmektedir. Yargıtay da yeni tarihli kararlarında “(...) yeşil kart poliçesi o ülkede düzenlenmiş zorunlu mali sorumluluk sigorta poliçesi gibi kabul edilecektir” demektedir⁶⁴ ve yeşil kartı zorunlu mali sorumluluk sigortasının eşdeğeri kabul etmektedir.

Yeşil kart sertifikasının şekli “BM Avrupa Komisyonu İç Ulaştırma Komitesi Yol Ulaşım Çalışma Grubu” tarafından tek tip olarak belirlenmiştir. Yeşil Kart Bürolarının 14.06.2019 tarihinde yapılan Genel Kurul Toplantısında 01.07.2020 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, tüm ülke Bürolarına yeşil kartın siyah beyaz olarak düzenlenebilmesi için yetki tanınmıştır⁶⁵.

Geçici İthal Edilen Kara Taşıtlarına İlişkin Gümrük Genel Tebliği (Seri No: 1) m. 24/2 hükmü “*Sigorta poliçesi süresinin bitmiş olması ya da Türkiye'nin tamamını*

⁶¹ Pfennigstorf (n 39) 451.

⁶² Ulaş (n 46) 60.

⁶³ Küçükkeskin (n 22) 101.

⁶⁴ Yargıtay 4. HD, E. 2022/3407, K. 2022/7863, T. 30.05.2022; Yargıtay 4. HD, E. 2021/9665, K. 2022/6163, T. 29.03.2022, <<https://karararama.yargitay.gov.tr/>> erişim tarihi: 20 Eylül 2024.

⁶⁵ Gümrükler Genel Müdürlüğünün 17.09.2019 tarihli ve 47680251 sayılı yazısı (Uluslararası Motorlu Taşıtlar Sigorta Belgesi (Yeşil Kart) hk), <www.mevzuat.net> erişim tarihi: 1 Temmuz 2024.

kapsamaması veya uluslararası geçerliliği olan yeşil kart sorumluluk sigortasında (green card-carte verte) Türkiye rumuzu "TR"nin üzerinin çizilmiş olması hallerinde taşıtların girişine izin verilmez." demek suretiyle yabancı plakalı kara taşıtlarının geçici ithalat yoluyla yurda girişinde ibraz edilecek uluslararası sigorta poliçelerinde (yeşil kart) aranacak özellikleri de saymaktadır. Buna göre, 1) Yeşil kartın geçerlilik süresinin bitmemiş olması, 2) Türkiye'nin tamamını kapsamaması (bu kapsamda Türkiye'nin yalnızca Avrupa topraklarını kapsayan yeşil kart sertifikaları⁶⁶ kabul edilmeyecektir), 3) Yeşil kart sertifikasında TR rumuzunun üzerinin çizilmemesi yabancı plakalı motorlu kara taşıtlarının yurda girişinde ibraz edilen yeşil kart sigorta sertifikalarında aranacaktır. Ayrıca bahse konu Gümrük Genel Tebliği (Seri No: 1) m. 24/3 hükmü uyarınca, belgeler üzerinde kazıntı, silinti yapılmış ve usulüne uygun olarak düzeltilerek imzalanıp kaşelenmemiş ise bu belgeler kabul edilmeyecektir.

5. Mali Sorumluluk Sigortası Zorunluluğundan Muaf Yabancı Plakalı Motorlu Kara Taşıtları

Bazı yabancı plakalı motorlu kara taşıtları uluslararası anlaşmalar doğrultusunda mali sorumluluk sigortası yaptırılması zorunluluğundan muaf olabilmektedir. Yabancı Plakalı Motorlu Kara Taşıtlarının Ülkemizde İşletilmesinden Kaynaklanan Hukuki Sorumluluk İçin Yaptırılacak Sigortaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik m. 6/2 hükmü de ülkemizin taraf olduğu uluslararası andlaşmalar veya ilgili mevzuat çerçevesinde sorumluluk sigortasından muaf tutulan motorlu kara taşıtları ve kişilerin tâbi olduğu mevzuat hükümlerini saklı tutmuştur.

2004 yılında 5265 sayılı Kanun⁶⁷ ile KTK'ya eklenen KTK m. 91/7 hükmü de *"Milletlerarası hukukun meşru saydığı hallerde, ortak savunma veya barış harekâtı çerçevesinde Türkiye'de harekât, eğitim veya tatbikat maksadıyla bulunmasına izin verilen yabancı silâhli kuvvetlerin neden olabileceği hasar ve zararların tazmini konularının özel bir anlaşmayla düzenlendiği hallerde, bu kapsamda Türkiye'ye girecek yabancı askerî araçlar bakımından bu madde hükmü uygulanmaz."* demek suretiyle yabancı askerî motorlu kara taşıtları bakımından mali sorumluluk sigortası yaptırma zorunluluğuna istisna getirmiştir. Bu doğrultuda, Kuzey Atlantik Antlaşmasına Taraf Devletler Arasında Kuvvetlerin Statüsüne Dair Sözleşme⁶⁸ m. VIII/5 hükmü gereği Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) üye ülkeleri silâhli kuvvetlerine ait taşıtların Türkiye'deki görevleri sırasında vermiş oldukları zararlar için davanın Türkiye devleti aleyhine açılacağı⁶⁹ öngörülerek ayrı bir hasar

⁶⁶ Yeşil kart sistemi başlangıçta Avrupa kıtası için öngörüldüğü için Türkiye'nin Asya kıtasındaki topraklarını kapsamaması için yeşil kartı düzenleyen sigorta şirketleriyle ayrı bir sigorta sözleşmesinin yapılması gerekebilmektedir; Bknz. Reinhard Greger, *Haftungsrecht des Straßenverkehrs : Handbuch und Kommentar* (4. Auflage, De Gruyter 2007) 429-430.

⁶⁷ Resmi Gazete T. 07/12/2004 S. 25663.

⁶⁸ Resmi Gazete T. 11.05.1953 S. 8832.

⁶⁹ Emin Şahin ve Veysel Gültaş, *Uygulamada Trafik Kazalarında Hukuki ve Cezai Sorumluluk* (Yenilenmiş 2. Baskı, Adalet 2003) 376-377.

ve tazminat sistemi düzenlendiği için yabancı plakalı bu taşıtlar mali sorumluluk sigortası zorunluluğundan muaf tutulacaktır.

D. Geçici İthalat Yoluyla Yurda Giren Yabancı Plakalı Kara Taşıtları İçin Sigorta Zorunluluğunun Yerine Getirilmemesinin Sonuçları

1. Genel Olarak

2918 sayılı KTK m. 91/1 hükmü, “İşletenlerin, bu Kanunun 85 inci maddesinin birinci fıkrasına göre olan sorumluluklarının karşılanmasını sağlamak üzere mali sorumluluk sigortası yaptırmaları zorunludur.” demektedir. Zorunlu mali sorumluluk sigortası sayesinde motorlu araçları işletenler hukuken sorumlu olma rizikosuna karşı kendilerini güvence altına almakta ve tazminat ödemesi nedeniyle malvarlığının azalmasına karşı kendilerini korumaktadırlar⁷⁰. Yabancı plakalı motorlu araç işleteni KTK m. 91 hükmü doğrultusunda zorunlu mali sorumluluk yaptırmadığı takdirde KTK m. 85/1 hükmü çerçevesindeki hukuki sorumluluğu bakımından⁷¹ sigorta güvencesinden mahrum kalacaktır.

KTK m. 91/5 hükmü uyarınca, “Geçerli teminat tutarları üzerinden zorunlu mali sorumluluk sigortası bulunmayan araçlar trafikten men edilir.” Mezkûr hüküm doğrultusunda zorunlu mali sorumluluk sigortası bulunmayan veya süresi biten yabancı plakalı motorlu kara taşıtları da yerli plakalı taşıtlar gibi trafikten men edilmelidir. Bu madde kapsamında trafikten men edilen taşıtlarının sigortasının yapıldığının ilgili kayıtlarından tespit edilmesi veya sigorta poliçesinin ibrazı halinde trafiğe çıkışına izin verilir⁷².

Ayrıca mali sorumluluk sigortası yaptırma zorunluluğunun yerine getirilmemesi halinde KTK kapsamında idari para cezası tatbik edilmesi mümkündür ve motorlu araç işletenlerin bu bakımdan sorumluluğu da gündeme gelebilecektir. Motorlu araç işletenlerin zorunlu mali sorumluluk sigortası yaptırmama zorunluluğunu düzenleyen KTK m. 91 hükmünün son fıkrasına göre, “Bu madde hükmüne uymayanlar 1 800 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.” Bu doğrultuda zorunlu mali sorumlu-

⁷⁰ Vural (n 36) 11.

⁷¹ KTK m. 85/1 hükmü yoluyla motorlu araç işletenler için tehlike esasına dayanan bir kusursuz sorumluluk öngörülmesi ve motorlu araç işletenin kusuru bulunmasa dahi motorlu aracın işletilmesi sebebiyle ortaya çıkan zararlardan sorumlu tutulmuştur: Bknz. Çelik (n 35) 66; Haluk N. Nomer, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (Gözden Geçirilmiş, Genişletilmiş 18. Bası, Beta 2021) 237; Fikret Eren, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (Gözden Geçirilmiş 28. Baskı, Legem 2023) 772. Sorumluluğun doğması için gerekli şartlar; motoru aracın işletilmesi, zarar, illiyet bağının mevcut olması (olumlu şartlar) ve olumsuz şart olarak işletenin kurtuluş kanıtı getirememiş olmasıdır. Sorumluluğun şartları ve olumlu-olumsuz şartlar ayrımı için ayrıca bknz. Ahmet Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (Gözden Geçirilmiş-Güncellenmiş 26. Bası, Turhan 2022) 495 vd.; Ali Naim İnan ve Özge Yücel, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (Güncellenmiş Genişletilmiş 4. Baskı, Seçkin 2014) 438 vd.

⁷² Bknz. Bedrettin Murat, *Trafik Yönetimi ve Denetimi* (Gözden Geçirilmiş 6. Baskı, Adalet 2014) 136. Ayrıca bknz. Karayolları Trafik Yönetmeliği (Resmi Gazete T. 18.07.1997, S. 23053) m. 125/4.

luk sigortası zorunluluğunu yerine getirmeyenler için mezkûr hüküm çerçevesinde idari para cezası tatbik edilecektir. Söz konusu idari para cezası yerli ve yabancı plakalı kara taşıtı ayrımı gözetilmeksizin uygulanacaktır. KTK m. 115/8 hükmü doğrultusunda da yabancı plakalı araçlara uygulanacak olan trafik idari para cezaları, tebligat şartı aranmaksızın sürücüsü bilgilendirilmek suretiyle tahsil edilecek ve trafik cezaları tahsil edilmeden yabancı plakalı aracın ülkeyi terk etmesine izin verilmeyecektir.

Yabancı plakalı kara taşıtlarının yurda girişinde mali sorumluluk sigortası veya yeşil kart gibi ona eşdeğer sigorta poliçesinin bulunması zorunluluğu, gümrük mevzuatı kapsamında da düzenlendiği için bu zorunluluğa aykırılık durumunda GK m. 241/1 kapsamındaki usulsüzlük cezasının da tatbik edilip edilmeyeceği veya içtima edilip edilmeyeceği⁷³ gündeme gelebilir. Konu Geçici İthal Edilen Kara Taşıtlarına İlişkin Gümrük Genel Tebliği'nde (Seri No: 1) de düzenlenmiş ve anılan Tebliğ'in m. 19/3 hükmü usulsüzlük hallerinde Kanunun 241 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca işlem yapılacağını hükme bağlamıştır. Ancak yabancı plakalı motorlu kara taşıtları için mali sorumluluk sigortası yaptırılması zorunluluğu, taşıtların geçici ithalat yoluyla yurda girişinde gümrük vergilerinin veya ayniyetin takibine ilişkin olmayıp karayolları trafik mevzuatından kaynaklanmaktadır. Bu itibarla, yabancı plakalı motorlu kara taşıtları için de mali sorumluluk sigortası yaptırma zorunluluğunun yerine getirilmemesi durumunda münhasıran KTK m. 91/8 hükmünde yer alan cezanın tatbik edilmesi, gümrük mevzuatında yer alan vergi kaybına neden olan kabahatlere ilişkin cezaların veya usulsüzlük cezasının tatbik edilmemesi gerekir.

Hülasa yabancı plakalı motorlu kara taşıtları için zorunlu mali sorumluluk sigortasının yaptırılmaması durumunda işletenler sigorta güvencesinden yoksun kalacaktır. Hukuki sorumluluğun yanı sıra aracın trafikten men edilmesi ve KTK hükümlerine aykırılık sebebiyle idari para cezası tatbik edilmesi gibi idari ve cezai sonuçları da bulunacaktır.

⁷³ Kabahatler Kanunu uyarınca failin tek bir fiille GK m. 241 yanında başka bir kabahat de işlediği takdirde GK m. 241 uyarınca verilecek para cezası diğer kabahatin yaptırımından daha fazla ise m. 241 hükmündeki para cezası uygulanacaktır. Bknz. Kılıç (n 33) 895.

Yabancı plakalı kara taşıtlarının yurda girişinde mali sorumluluk sigortası veya yeşil kart gibi ona eşdeğer sigorta poliçesinin bulunması zorunluluğuna uyulmadığı durumda GK m. 241/1 ve KTK m. 91/8 hükümlerinde yer alan idari para cezalarının içtimaya konu olacağı kabul edildiği takdirde ise daha yüksek miktar olan GK m. 241/1 hükmünde yer alan idari para cezası uygulanmalıdır. Yukarıda ifade incelendiği üzere, 2024 yılı için GK m. 241/1 hükmündeki kabahatin işlenmesi hâlinde 828 TL idari para cezası tatbik edilirken, KTK m. 91/8 hükmü için 690 TL tutarında idari para cezası öngörülmüştür. Yerli plakalı motorlu kara taşıtının işleteni zorunlu mali sorumluluk sigortasını yaptırmadığı durumda KTK m. 91/8 hükmü çerçevesinde 690 TL idari para cezası ile karşılaşırken, KTK m. 91/8 ve GK m. 241/1 hükümlerinin içtimaya konu edilmesi kabul edilirse geçici ithalat yoluyla yurda giriş yapan yabancı plakalı motorlu kara taşıtının işleteni GK m. 241/1 hükmü çerçevesinde 828 TL idari para cezası ile karşılaşacaktır. Bu durumda da kanaatimizce yerli ve yabancı plakalı araçlar için gereksiz ayırım yapılmış olur.

2. İdarenin Sorumluluğu Bakımından

Yukarıda izah edildiği üzere, geçici ithalat yoluyla yurda giriş yapacak motorlu kara taşıtlarının yurda girişinde idare tarafından zorunlu mali sorumluluk sigortası belgelerinin kontrol edilmesi ve sigorta teminatı bulunmayan motorlu kara taşıtlarının ülkemize girişine izin verilmemesi gerekmektedir. İdarenin ihmali sonucu yabancı plakalı motorlu kara taşıtı ülkemizde geçerli mali sorumluluk sigortası teminatı olmamasına rağmen geçici ithalat yoluyla yurda giriş yapmış ve bir zarara yol açmışsa, zarar görenler sigorta aracılığıyla zararlarının giderilmesi imkanından yoksun kalacaklardır. Bu durumda zarar görenlerin, taşıtın geçerli zorunlu mali sorumluluk sigortası olmamasına rağmen yurda girişinde gerekli tedbirleri almayan ve bu taşıtı trafikten men etmeyerek karayollarında hareket etmesine mani olmayan idare aleyhine idarenin hizmet kusuru sebebiyle dava açabileceği kabul edilmektedir⁷⁴. Uyuşmazlık Mahkemesi kararları⁷⁵ uyarınca KTK m. 110 hükmü doğrultusunda trafik kazasına neden olan yabancı plakalı taşıtın Türkiye’de geçerli zorunlu mali sorumluluk sigortası olmamasına rağmen idare tarafından yurda girişine izin verilmesi sebebiyle açılacak davalarda adli yargı görevlidir.

3. Güvence Hesabının Sorumluluğu Bakımından

Zorunlu mali sorumluluk sigortası tespit edilemeyen veya sigortası bulunmayan araçların sebep olduğu zararların karşılanması amacıyla 2918 sayılı KTK m. 108 hükmünde “Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabı” düzenlenmiş, 2007 yılında Sigortacılık Kanunu’nun⁷⁶ (SK) kabulüyle birlikte bu hüküm ilga edilerek söz konusu garanti fonu yerine “Güvence Hesabı” ihdas edilmiştir⁷⁷. Güvence Hesabının kurulmasıyla birlikte, SK m. 14 hükmünde belirtilen ve kamu menfaatinin korunması amacıyla ihdas edilen zorunlu sigortaların hiç ya da gereği gibi yaptırılmadığı veya sorumlunun tespit edilemediği yahut zorunlu sigortayı yaptıran sigortacının iflasi gibi bazı özel durumlarda zarar görenlerin menfaatlerinin korunmasına devam edilmektedir⁷⁸. Zorunlu mali sorumluluk sigortası da SK m. 14 hükmünde belirtilen zorunlu

⁷⁴ Çelik (n 35) 212 vd.

Aynı yönde bkz. Danıştay 8. D, E. 1996/3, K. 1998/527, T. 20.02.1998 <<https://karararama.danistay.gov.tr>> erişim tarihi: 1 Temmuz 2024.

⁷⁵ Uyuşmazlık Mahkemesi, E. 2019/74, K. 2019/160, T. 25.02.2019; E. 2021/430, K. 2021/453, T. 20.09.2021 <<https://kararlar.uyusmazlik.gov.tr/>> erişim tarihi: 1 Temmuz 2024.

Öte yandan, doktrinde Uyuşmazlık Mahkemesi’nin muhtelif kararlarında KTK m. 110 hükmünü çok geniş yorumlayarak idarenin motorlu araç işleten olduğu durumların yanı sıra aşlında hizmet kusuru olduğu için idari yargıda görülmesi gereken durumlar da dahil olmak üzere, Kanunda kamu kurumlarına görev olarak verilen her türlü yükümlülüğün ihlalini adli yargı içerisinde değerlendirdiği ve bunun isabetsiz olduğu ifade edilmektedir. Bknz. Hasan Petek ‘Kamu Tüzel Kişilerinin Karayolları Trafik Kanunu’na Göre Hukukî Sorumluluğu’, (2015) Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 16, 3303 vd.

⁷⁶ Resmi Gazete T. 14/6/2007, S. 26552

⁷⁷ Zekeriya Tepedelen, *Zorunlu Sigortalarda Güvence Hesabı* (Adalet 2017) 30-31.

⁷⁸ Fatma Dilek Kabukçuoğlu Özer, *Sigortacılık Kanunu Şerhi* (Oniki Levha 2012) 196.

sigortalardandır. Bu çerçevede, motorlu araç için kaza sırasında geçerli zorunlu mali sorumluluk sigortası bulunmaması veya eksik olması durumları (sigorta poliçesindeki teminatın asgari teminat limitlerinden az olması) zarar görenlerin Güvence Hesabına başvuracakları hallerdendir⁷⁹. Bu minvalde, zarar göreni koruma gayesi sebebiyle Türkiye’de geçerli zorunlu mali sorumluluk sigortası veya ona eşdeğer yeşil kartı bulunmayan yabancı plakalı aracın sebep olduğu zararlar bakımından da Güvence Hesabına başvurulabilmelidir⁸⁰. Ancak motorlu araç işletenlerin zorunlu mali sorumluluk sigortası yaptırmaması durumunda zarar görenlere karşı ödemeyi yapan Güvence Hesabı sorumlulara karşı rücu edebilecektir⁸¹.

SONUÇ

Geçici ithalat rejimi serbest dolaşıma girmemiş eşyanın ithalat vergilerinden tamamen veya kısmen muaf olarak ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmaksızın kullanılması ve yeniden ihracına olanak sağlayan ekonomik etkili bir gümrük rejimidir. Yabancı plakalı motorlu kara taşıtları da geçici süreliğine kullanılmak üzere serbest dolaşıma girmeksizin ve gümrük vergileri ödenmeksizin geçici ithalat yoluyla yurda giriş yapmaktadır. Bu taşıtların yurda giriş ve kullanım şartları, kalış süreleri, giriş ve çıkış işlemleri ve yabancı plakalı motorlu kara taşıtlarının yurda girişi ve kullanımını sağlayan geçici ithalat rejiminin ihlali gümrük mevzuatında ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

Geçici ithalata ilişkin gümrük mevzuatında yabancı plakalı motorlu kara taşıtlarının yurda girişinde Türkiye’de geçerli mali sorumluluk sigortasının veya ona eşdeğer uluslararası yeşil kart sertifikalarının bulunması zorunluluğu da yer almaktadır. Öte yandan, motorlu kara taşıtları için mali sorumluluk sigortası yaptırılması zorunluluğu esasen 2918 sayılı KTK’den kaynaklanmaktadır. KTK m. 91/6 hükmü yabancı plakalı motorlu kara taşıtları için Türkiye’de geçerli sigortaları yoksa bunlar için zorunlu mali sorumluluk sigortasının bu araçların Türkiye sınırlarına girişleri esnasında yapılacağını düzenlemiş ve KTK m. 91/7 hükmü de yabancı silâhli kuvvetlerin neden olabileceği hasar ve zararların tazmini konularının özel bir anlaşmayla düzenlendiği hallerde yabancı askeri taşıtları bu zorunluluktan muaf tutmuştur.

Yabancı plakalı motorlu kara taşıtlarının yurda girişinde sigorta poliçelerinin kontrol edilmesini öngören gümrük mevzuatındaki düzenlemeleri gümrük personeline yönelik tamamlayıcı hükümler olarak görmek uygun olacaktır. Zorunlu mali

⁷⁹ Tepedelen (n 77) 74.

⁸⁰ Çelik (n 35) 213; Esra Yıldız Nomer, *Trafik Sigortasında Garanti Fonu* (Beta 2000) 12. Aynı yönde bkz. Yargıtay 4. HD, E. 2022/5478, K. 2022/13114, T. 26.10.2022; Yargıtay 4. HD, E. 2021/14497, K. 2022/15164, T. 22.11.2022, <<https://karararama.yargitay.gov.tr/>> erişim tarihi: 1 Temmuz 2024.

Konuyla ilgili tartışmalar ve meselenin farklı ülkelerdeki garanti fonları arasındaki anlaşmalar yoluyla çözülmesinin daha uygun olacağı hakkında ayrıca bkz. Tepedelen (n 77) 129-131.

⁸¹ Tepedelen (n 77) 218. Ayrıca bkz. Güvence Hesabı Yönetmeliği (Resmi Gazete T. 26/7/2007, 26594) m. 16.

sorumluluk sigortası, gümrük vergilerinden muafiyet sağlayan geçici ithalat rejimi ile ilgili olmayıp karayolunda can ve mal kayıplarında maddi zararın tazminini sağlamaya yöneliktir ve yabancı plakalı motorlu kara taşıtları için doğrudan uygulama alanı bulmaktadır. Dolayısıyla geçici ithalat rejiminin şartlarından biri değildir. Bu çerçevede, yabancı plakalı motorlu kara taşıtlarına yönelik sigorta zorunluluğuna ilişkin hükümlerin yalnızca karayolları trafik mevzuatında düzenlenmesi olası karışıklıkların önüne geçebilir.

Yabancı plakalı motorlu kara taşıtları için mali sorumluluk sigortasının yaptırılmamış olmasının hukuki ve cezai sonuçlarını gümrük mevzuatında değil, karayolları trafik mevzuatında aramak gerekir. Zorunlu mali sorumluluk sigortası bulunmayan yerli plakalı taşıtlar gibi yabancı plakalı taşıtlar için de KTK m. 91/5 hükmünde yer alan trafikten men tedbiri ve KTK m. 91/8 hükmünde yer alan idari para cezası tatbik edilecektir. Bunlara ek olarak, yabancı plakalı motorlu kara taşıtlarının zorunlu mali sorumluluk sigortası olmaksızın yurda girişine ve ülkede dolaşımına izin veren devletin ve Güvence Hesabının sorumluluğu da söz konusu olabilecektir.

KAYNAKÇA

- Aşçıoğlu Ç, *Trafik Kazalarında Hukuki Sorumluluk ve Tazminat Davaları* (1989).
- Akçin R, *Tüm Yönleriyle Gümrük İşlemleri* (Poyraz Ofset Matbaacılık ve Reklam Hizmetleri 2021).
- Alkan O N, *Trafik Kazalarında Sigortacının Sorumluluğu* (Adalet 2021).
- Ayhan R ve Çağlar H, *Sigorta Hukuku Ders Kitabı*, Cilt I (Yetkin 2018).
- Canitez M, *Uygulamalı Gümrük Mevzuatı* (Öz Baran Ofset Matbaacılık 2008).
- Convention on Temporary Admission, <<https://www.wcoom.org/en/about-us/legal-instruments/~media/2D53E23AA1A64EF68B9AC708C6281DC8.ashx>> (1.7.2024).
- Çelik A, *Trafik Kazalarında Tazminat ve Sigorta Hukuk ve Ceza Sorumluluğu* (Seçkin 2021).
- Directive 2009/103/EC of The European Parliament and of The Council, <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02009L0103-20231223>> (1.7.2024).
- Emniyet Genel Müdürlüğü Trafik Başkanlığı, 2024 Yılı Trafik Ceza Rehberi, <<https://www.trafik.gov.tr/trafik-mevzuat>> (1.7.2024).
- Eren F, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (Gözden Geçirilmiş 28. Baskı, Legem 2023).
- Eser L Y ve Polat S, 'Geçici İthal Edilen Kara Taşıtlarında Motorlu Taşıtlar Vergisi Sorunu' (2019) 12 (2) Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, <<https://doi.org/10.29067/muvu.402078>> (1.7.2024), 439-460.

Greger R, *Haftungsrecht des Straßenverkehrs: Handbuch und Kommentar* (4. Auflage, De Gruyter 2007).

Havutçu A ve Gökyayla E, *Uygulamada 2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu'na Göre Sorumluluk*, (Seçkin 1999).

İnan A N ve Yücel Ö, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (Güncellenmiş Genişletilmiş 4. Baskı, Seçkin 2014).

Kabukçuoğlu Özer F D, *Sigortacılık Kanunu Şerhi* (Oniki Levha 2012).

Kainz M Michtner N ve Reisinger W, *Die Kfz-Versicherung : Ein praxisorientierter Grundriss* (2. Auflage, Verlag Österreich 2022).

Karacan Çetin H, *Karayolları Trafik Kanununda Hukuki Sorumluluk (Türk, İsviçre ve Alman Hukukları Karşılaştırmalı)* (Seçkin 2016).

Karasu R, *Yargıtay ve Sigorta Tahkimi İtiraz Hakem Heyeti Kararları Işığında Karayolları Zorunlu Malî Sorumluluk Sigortası (Trafik Sigortası)* (Yetkin 2016).

Kılıç K, *Kaçakçılık Suçları-Gümrük Kabahatleri ve Gümrük Uyuşmazlıkları Çözüm Yolları* (Gazi 2013).

Kılıçoğlu A, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (Gözden Geçirilmiş-Güncellenmiş 26. Bası, Turhan 2022)

Kocasakal H, *Doğrudan Uygulanan Kurallar ve Sözleşmeler Üzerindeki Etkileri* (Galatasaray Üniversitesi 2001).

Küçükkeskin D, *Yabancı Plakalı Araçların Sebep Olduğu Zararların Tazmininde Yeşil Kart Sistemi* (Seçkin 2023).

mevzuat.net, <<https://www.mevzuat.net/>> (1.7.2024).

Murat B, *Trafik Yönetimi ve Denetimi* (Gözden Geçirilmiş 6. Baskı, Adalet 2014).

Nomer H N, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (Gözden Geçirilmiş, Genişletilmiş 18. Bası, Beta 2021).

Ok A, *Türk Hukukunda Gümrük Vergileri ve Cezaları*, Doktora Tezi (Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2006)

Petek H, 'Kamu Tüzel Kişilerinin Karayolları Trafik Kanunu'na Göre Hukuki Sorumluluğu' (2015) 16 Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 3287-3342.

Pfennigstorf W, 'Unification of the Protection of Traffic Victims in Europe' (1966-1967) 15(3) The American Journal of Comparative Law, <<https://doi.org/10.2307/838276>> (20.9.2024), 436-456.

Schmitt W ve Schomaker F, *Das Londoner Muster-Abkommen: Grundlagen der internationalen Schadenregulierung aufgrund der Grünen Karte oder nach dem ausländischen Kfz-Kennzeichen*, (Springer 1993).

Strassenverkehrsgesetz (SVG), <https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/1959/679_705_685/de>, (1.7.2024).

Şahin E ve Gültaş V, *Uygulamada Trafik Kazalarında Hukuki ve Cezai Sorumluluk* (Yenilenmiş 2. Baskı, Adalet 2003)

Tekin A ve Tekin Ü E, *4458 Sayılı Gümrük Kanunu'na Göre Gümrük İşlemleri: Mevzuat-Teori-Uygulama-Vergilendirme* (Genişletilmiş ve Güncellenmiş 2. Baskı, Seçkin 2018).

Tepedelen Z, *Zorunlu Sigortalarda Güvence Hesabı* (Adalet 2017).

Ticaret Bakanlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü, *Yabancı Plakalı Kara Taşıtları İçin Yolcu Rehberi*, (2024), <<https://ticaret.gov.tr/data/5d4831d913b8762b40ceade8/8.1.2024%20Yabanc%C4%B1%20Plakal%C4%B1%20Kara%20Ta%C5%9F%C4%B1tlar%C4%B1%20%C4%B0%C3%A7in%20Yolcu%20Rehberi-2024.pdf>> (1.7.2024).

Türkiye Cumhuriyeti Resmî Gazete, <<https://www.resmigazete.gov.tr/>> (1.7.2024).

Ulaş I, *Uygulamalı Sigorta Hukuku: Mal ve Sorumluluk Sigortaları* (Genişletilmiş 3. Baskı, Turhan 2002).

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığı, <<https://www.uyusmazlik.gov.tr/>> (1.7.2024).

Vural G, *Trafik Sigortası: Motorlu Taşıtların Zorunlu Sorumluluk Sigortası* (Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi 1981).

Yeşilbayrak N, *Geçici İthal Edilen Kişisel Kullanıma Mahsus Yabancı Plakalı Kara Taşıtlarına İlişkin Araştırma ve Çalışma Raporu* (Gümrük Muayene Memurları Derneği 2016).

Yıldız Nomer E, *Trafik Sigortasında Garanti Fonu* (Beta 2000).

Yüce M ve Çelikkaya A, *Örnek Uygulamalarla Gümrük Uyuşmazlıkları ve Çözüm Yolları* (Dora 2016).